

## KJELL WESTÖ Elsie néni

Augusztusban szokott megjönni Elsie néni.

Olyankorra rég elfelejtettem a nagyvárosi zajt és a kemény iskolapadokat. A nap egyre korábban tért nyugovóra a Hórihorgas Fenyők Földjén, a tó túloldalán. Biztosra vettem, hogy ha elkötném a motorcsónakot és megkerülném vele a Fekete Szirten álló elhagyott, zöld színű kunyhót, hallanám a sersistert, ahogy a napkorong elmerül a Fenyves mögötti öböl vizében. De azt mondta, hogy ez a csónak túl billegős.

Így teltek az évek. Brúnó nevű bokszerünk harmadik díjat nyert a nagy kutyakiállításon, Kenneth bátyám elköltözött hazulról, a téli szombatok szabadnappá váltak, a nyár viszont rövidebb lett, már nem szeptemberben, hanem augusztus tizenhatodikán vagy tizennyolcadikán elkezdődött a tanítás. Rákot ettünk, Walle bácsi hozta őket Tamperéből, a kékes-szürke jószágok ijesztően kaparták a kartondoboz falát, de mihelyt a fazékba kerültek, elvörösödtek, és persze elpusztultak. Lassan a ragadozó halak is magukhoz tértek az augusztusi bágyadság után, a hálókban ismét akadt fogas-süllő. A komor, sötétzöld víz feneketlennek látszott, mindezt már akkor éreztem, de csak jóval később tudtam szavakba önteni.

Egész augusztusban vártam Elsie nénit.

Meg is jött, cigaretta- és mósusz szagot hozott magával, meg valami nagyváros- és nevetés-szagot. Egyenes derékkal ült, kemény, parancsoló hangja szinte átluggatta az augusztusi Lönnbacka gondtalan unalmát. Göndör haja leért egészen a derekáig, és koromfekete volt, akár a szén a város szélén álló hőerőmű udvarán. A város! Talán épp ez volt Elsie néni titka: Helsinkire emlékeztetett. Feltűnően fürgén mozgott, akkora svunggal szívta a Kent-cigaretta, hogy behorpadt tőle az arca, és olyan aprókat lépett, mint aki fut. A szauna-kamrában lévő éjjeliszekrényén mindig négy könyv hevert, mind a négyben, valahol középen, könyvjelző helyett számárfül csúfoskodott.

Elsie néni más volt, mint a többiek. Nem tudott nyugodni, leállt futballozni velem, és kövér, Robin nevű unokatestvéremmel, egyébként pedig nyugtalanul járkált Lönnbackában, egyik cigarettáról a másikra gyűjtött, folyton olvasott, mohón hajszoalta az élvezeteket, és olyan sok minderről beszélt egyszerre, hogy nagymama, aki az év egyik felét távol, vidéken töltötte, és aki emellett öreg is volt, és szeretett mindent nyugodtan átgondolni, időnként egy szót sem értett belőle.

– De kedves Elsie – mondta ilyenkor. – Nem kellene mindenfélével telitömnöd a fejed. Még belebetegszel, ha nem bírod megemészteni.

Elsie néni nevetett. Hevesen rázta a fejét, de úgy, hogy a fekete fátyol az arcába hullott.

– Fiatal vagyok, bírom.

Szerintem Elsie néni nem volt fiatal. Szerintem mind öregek voltak, közel a halálhoz, annyira halandónak láttam őket, hogy néha páni félelem fogott el, mi lesz velem, ha egyedül maradok: hisz Apa, Anya, Nagymama, Walle bácsi, és Satu, aki Walle bácsi felesége és Robin anyja volt, és finnül beszélt, meg Elsie néni már időtlen idők óta élnek. De azért Elsie néni szép volt, noha nem volt fiatal. Olyan szép volt, mint Helsinki, amikor egy nappal iskolakezdet előtt hazaköltöztünk, és a város az autópálya végén várt lakóival, szenvedélyes életkedvével.

Reggelente Elsie néni a szauna mellett áll, előtte horpadt, zománcozott lavór. A néni föléje hajol. Kora reggel van, mindenki alszik. Elsie néni a hónalját mossa, két melle, mint két súlyos inga leng balról jobbra, majd jobbról balra, fröcsköli a vizet, és halkán füttyörészik. Robin meg én az erdőszélről, a Nagy Kő mögül lessük, kerekre tágtult szemmel.

Ha szép az idő, mosakodás után Elsie néni úszni indul. Robin meg én utána lopódzunk, behúzódkunk az Óriásfenyő mögé. A tó ezer szemmel hunyorog, halak ugranak a magasba, mintha valaki pecaboton rángatná őket, fehér és sárga vízililiomok ringatóznak a vízen. Robin meg én elnémulunk ennyi szépség láttán. Elsie néni haja olyan hosszú, hogy egészen a fenekéig leér, barna hátához és lábszarához képest tompora vakítóan fehér. Várunk még néhány percet, megvárjuk, ameddig visszaúszik, főlegyenesedik, és kigázol a partra. Egyik lábam fölraikom egy köre, és előrehajolok, hogy Robin ne lássa, amit nem kell látnia.

Később Robin is így tett, nem sokkal az előtt a végzetes nyár előtt, amikor megtörtént a dolog.

Nagymama a tűzhely előtt állt, teasüteményt sütött. Bömbölt a zene az öreg tranzistoros rádióból, amely mindig a komódon állt nagypapa, dédnagymama és más halott ősök képei között.

– Meddig marad itt Elsie néni ebben az évben? – érdeklődtem.

– Halihó-haliha – énekelte nagymama. És közben álmódzva ringatta a felsőtestét. Soha nem értettem, mi a titka, de – jöllehet abban az időben nem sok rádióállomás működött – általában rögtön rátalált a Víg Özvegy hullámhosszára.

– Mikor árulod el, hol lakik télen Elsie néni, és hogy tulajdonképpen hogyan rokonunk? – próbálkoztam.

– Majd ha idősebb leszel. Most inkább hozz vizet a tórol szegény öreganyádnak.

Hoztam.

– Légy kedves Elsie nénival, ha megjön – mondta nagymama, amikor visszatértem -, sokat dolgozott, ezért fáradt.

Bólintottam. Nagymama tovább szorgoskodott a tûzhelynél, és újból énekelni kezdte a „Halihó-halihá”-t.

Amikor apa kikanyarodott a Nagy Útra, hogy behozza Elsie nénit, épp odakint pecáztam a tavon. Meg voltam sértve, a Nagy Úton való autózást ugyanis mindig nagyon élveztem. Mert, noha magamnak sem akartam bevallani, erősen vágyódtam a város után, és a Nagy Úton suhanó autók némi ízelítőt nyújtottak abból, ami nemsokára elkövetkezik. Emellett, ha szerencsém van, egy pillanatra láthatom a Bolond Családot.

A Bolond Család birtoka az erdőszélen terült el kétszáz méterre a Nagy Úttól. Az út és az udvaruk között néhány keskeny, megművelt parcella húzódott. Apa megtiltotta, hogy Bolond Családnak nevezzem Aaltonenét, ami nem volt könnyű, mert a családban egyedül Aaltonen úr számított normálisnak.

Aaltonen magas, szálas, hallgatag férfi volt. Ha apát, anyát vagy nagymamát megpillantotta, rögtön elmosolyodott, kezet nyújtott, és rájuk köszönt:

– Puaivie, puaivie!<sup>2</sup> – én legalábbis ilyesmit értettem.

Magasabb volt, mint apa, pedig alacsonyabbnak tűnt. Nem tudom, mi lehetett az oka, apa húzta ki magát, vagy Aaltonen úr görnyedt meg, minden esetre Aaltonen mindig fölnezzett apára.

Apa, aki gyakran emlegette, hogyan lett nemrég főnök a műhelyben, meg hogy hogyan kezdett tanulni annak idején, és hogyan sikerült anyagilag szép lassan rendbe jönnie, láthatólag nem egyszer kínosan érezte magát.

Időnként apa és Aaltonen úr olyan halkán beszélgett, hogy egy árva szót sem értettem belőle. Ilyenkor Aaltonen úr gyakran megcsóválta a fejét. Ha közelebb léptem, megemelték a hangjukat, és a közeli napokban esedékes horgászatról beszélgettek. Egyszer nem vették észre, hogy a hátuk mögött állok, akkor jöttem rá, hogy egyáltalán nem a horgászatról szövik a szót.

– Apa, mit jelent az, hogy minden embernek viselnie kell a maga keresztjét? – kérdeztem utóbb.

– Azt, hogy bele kell törödnünk Isten akaratába – válaszolta apa. – A hívő emberek így szokták mondani.

Aaltonenné csak májustól szeptemberig volt kint a birtonokon. Télen hetven kilométerrel délebbre ment pihenni, Tamperébe, legalábbis nagymama így mesélte. Aaltonenné olykor kánikulai időben is vastag gyapjú zokniban, barna, magas sarkú téli csizmában, pulóverben és hosszú felöltőben jött ki a mozgóboltba. A gyerekek fürdőruhában, a felnőttek sortban, bikiniben, strandpapucsban izzadtak. Aaltonenné arcán ilyenkor megjelent valami furcsa, szomorú mosoly, mintha azt mondta volna: „Látom, hogy megbámulnak, még ha nem mondják is.”

Úgy képzeltem, hogy Aaltonenné belülről megfagyott. Egyszer véletlenül mögéje kerültem a mozgóbolt pénztáránál. Erős szaga volt, nem elviselhetetlenül rossz, de pállott.

Aaltonen lányát egyetlen egyszer láttam. Anyját kísérelte el a mozgóboltba, tipegett, húzta a lábát, az útra szegezte üres tekintetét. Soha nem láttam hozzá hasonlóan sápadt emberi lényt, olyan fehér volt, mint az elpusztult halak hasa. A szeme két fekete lyuk volt, két feneketlen kút, amelybe sokáig belebámulhatott az ember, anélkül hogy látott volna valamit.

Féltem tőle, a lúg és a nyári rét szaga hirtelen ellillant, és én ott álltam, mint akit megbabonáztak. Emlékszem, Lönnbacka vörös fénnyben úszott aznap este, de én minden kö mögött Aaltonen bárgyú tekintetű lányát láttam, úgyhogy lementem a földszintre nagymamához: úgy gondoltam, ő mindenre tudja a választ.

Nagymamának volt ugyan városi lakása Tamperében, de az év nagy részét Lönnbackában töltötte, mert itt elmélyülhetett abban, ami a világon legjobban érdekelte, a természetben. Gyakran üldögéltem vele a tûznél a Kisházban, és hallgattuk a Természetestét. Nagymama néha eltűnt a szobában, ahol a szövöszék állt, meg a telefon, és betelefonált a rádióba. Ültem, és a rádióban hallgattam nagymama kérdéseit, amelyeket eltorzított a gyenge, recsegő vonal.

Ha gyermekkoromban valamit a tudtomra akart adni, azt állatokról, fákról és virágokról szőtt példázatok formájában tette. Városi gyerek voltam, nem mindent értettem. Aznap este például, amikor Aaltonen lányáról érdeklődtem, nagymama a madarakat hívta segítségül. Megkérdezte, észrevettem-e, hogy minden madár más. Más a Kiszigeten fészkelő sarki bűvár, más a stégen álldogáló gólya, mások a tamperei galambok és megint más egy darucsapat a távoli kontuniemi lápon. Jaj, de gyerekes dolog, gondoltam én, hiszen tavasszal múltam tíz éves, nemsokára felső tagozatba lépek, igaz, én leszek az osztályban a legfiatalabb. De aztán el kellett ismernem, hogy igaza van. Erre nagymama hozzátette, hogy vannak madarak, amelyeket nagyon ritkán látni, mert szárnyaszegettek, és mindentől félnek.

<sup>2</sup> Valójában „päivää, päivää” (= Jó napot, finn)

– Mi mindentől? – faggattam türelmetlenül.  
 – Önmaguktól, a holnaptól, az emberektől... mindentől.  
 – Azt hiszem, ez a lány is nagyon magányos lehet – válaszoltam.  
 – Egészen biztosan az – mondta nagymama.  
 – Azt hiszem, falun mindenki magányosabb – adtam a bölcset.  
 – Nem magányosabb, mint a városokban – mondta nagymama –, csak falun jobban ráér, hogy a magányát észrevegye.

A partról futni kezdtem a ház felé, aztán lihegve Elsie néni karjába vettem magam.

Átölelt, megpróbált fölemelni, de nem bírt.

– Hogy te hogy megnőtél!

Elsie néni szája most is bagószagú volt, de most valami szúrós szagot is árasztott, amit furcsának találtam.

– Megnézed a pályát, ahol a cselezést gyakorlom? – bukott ki belőlem a kérdés –, képzel, tizennégy másodperc alatt végig viszem a labdát a botok között!

– Hagyd Elsie nénit, hadd öltözzön át, és hadd szokja meg a friss levegőt – szólt nagymama, és a vendéghez fordult:

– Később teázunk, addig pihend ki magad.

Elsie néni megragadta a barna és a sötétkék sporttásakát, és elindult a szauna irányába. Az emelkedőn hirtelen megállt, egy darabig figyelte, hogy rúgjuk Robinnal a labdát, majd hisztérikusan fölnevetett.

Robin összerendezte.

– Ugyan – fújtam ki magam –, ne legyél beszari. Elsie néni mindig így nevet, ez az ő specialitása.

Robin továbbra is ijedten nézett, amitől begurultam. Félelmét vádnam éreztem Elsie nénival szemben.

– Szerencsétlen hólyag! – szóltam olyan gúnyosan, amilyen gúnyosan csak bírtam.

Az esti teázásnál Elsie néni ugyanolyan élénk volt, és ugyanolyan hangozatosan beszélt, mint rendszeren. Nem mindent értettem, amiről beszéltek, de időnként úgy látszott, igyekeznek visszafogni őt, próbálják elejét venni annak, hogy túl sokat beszéljen.

Lassan elcsöndesedett a társaság, csak Walle bácsi pipája szortyogott. Elsie néni két szeme közt, éppen az orra fölött egy ránc keletkezett, miközben egymás után szívta a hófehér cigarettákat.

– Igazán szép nyarunk van – jegyezte meg Walle bácsi.

– Bizony, és ez nagyszerű dolog. Nem is emlékszem már, mikor volt az aprómadaraknak ennyi fiókájuk – szólt nagymama.

– Áldott, fénylő időszak ez az északi nyár. Kár, hogy olyan rövid – tette hozzá anyánk.

– Valóban – kottyantott közbe apa, és fölkelte, hogy kávéval töltse.

– Nagyon jól tudom, mire gondoltok – szólalt meg egyszerre Elsie néni valami számomra ismeretlen hangon. – Azt akarjátok, hogy hagyjam abba a kutatást és menjek férjhez. Azt hiszitek, különben... – Itt félbe szakadt a mondat. Metsző kacaja ezúttal fékezhetetlenné és sivítótá vált, majd egyszerre megtört, mint hegesztőláng által elmetszett fémszál.

– Mi csak azt szeretnénk, ha kiszállnál a mókuskerekből – szólt apa.

Fölugrottam Elsie néni ölébe.

– Nézd, milyen sárga a mutatóujjad! – mutattam. A néni a bal kezére nézett, majd rám. Szürke, kissé ferde vágású szeme volt. Az enyém hasonló színű, de nagy és kerek.

– Én nem félek tőled úgy, mint Robin. Csak túl sokat dohányzol. Az pedig nem egészséges, így mondja mindig a nagyfi.

Mindenki nevetett.

– Nem kellene már lefeküdnünk? – kérdezte Walle bácsi.

Reggel a nap fehér párafelhőbe burkolózva kelt fel Lönnbacka fölött. Lelopakodtam a lépcsőn, elsurrantam Walle bácsi és Satu néni hálószoabaablaka előtt, átvágtam a konyhán, benéztem Robin ajtaján, ciccegetem.

– Hány óra? – kérdezte Robin álmosan.

– Fél hét.

– Kimegyünk az Óriásfenyő alá leselkedni?

– Gyerünk!

Leszaladtunk a partra a Gyökérösvényen. Még harmatos volt a föld, az ösvényt befonó gyökerek síkosak voltak; néhány méter távolságból valóban vastag kígyóknak láttuk őket.

Elfoglaltuk a helyünket a lucfenyő mögött, vártunk egy negyedórát, de nem történt semmi. Vártunk még tíz percet. Felszállt a pára, harsány fényben fürdött a part. Két alak tűnt fel a túlparton lévő stégen, különben csend volt. Sok nyaraló hazaköltözött már. Alacsonyan állt a tó vize, a part közelében még meleg volt. Egy hetünk lehetett iskolakezdésig. A szauna kamrájának ablakát függöny takarta.

– Miért nem jön ki? – kérdezte Robin türelmetlenül.

– Odasüss! – mondtam, és az ablakra mutattam. – Rövid a függöny. Benézünk?

– Te be mersz nézni?

– Be én.

Az ablakhoz osontunk. Óvatosan a falhoz lapultam, kinyújtottam a nyakam, és belestem az ablakpárkány

és a függöny közt lévő piszkos résen. A szobában félhomály volt, de azért láttam az ágy szélén ülő Elsie nénit, és összereztem. A néni haja kusznán, fekete csíkokban tapadt izzadságtól csillogó homlokára. Amikor megerőltettem a szemem, láttam, hogy a padlón fekete hajtincsek hevernek; Elsie néni éjjel levágta a haját. Hátul, a tarkóján a maradék haj össze volt gubancolódva. Ült és idegesen cigarettázott, aztán a cigarettát hirtelen mozdulattal a fekete hamutál mellé dobta. A hamutartó tele volt csikkel. Elsie néni előrehajolt, kivett valamit egy az éjjeliszekrényén, a könyvek közt heverő, lapos dobozból, bekapta, és visszaült az ágyra. Üres tekintetét egy a cserépkályha fölött lévő pontra függesztette. Követtem, de nem láttam semmit. Mozgott az ajka, de nem hallottam egy árva szót sem. Talán az ablak miatt. A néni tovább bámulta a falat. Még mindig nem látszott rajta semmi.

– Én is beleshetek? – szuszogott a fülembé Robin.

– Be, ha akarsz, de aztán magadat okold érte.

Robin előre hajolt. Láttam, hogy megrémül, a nadrágjánál fogva tartottam.

– Gyere!

– Tommen! – jajdult föl Robin, amikor fölfelé kapaszkodtunk az emelkedőn.

– Mi van?

– Elsie néni veszélyes.

Oldalra néztem, láttam, hogy kocog mellettem. Alacsony volt, kövér és ijedt. Én is meg voltam ijedve. De ezt nem kellett volna mondania. Legszívesebben fölpofoztam volna.

– Hülyeségeket beszélsz! – jelentettem ki olyan határozottan, amilyen határozottan csak tudtam.

– De hát olyan a szeme, akár egy sügéré.

– Elsie néni *ember* – válaszoltam.

Aznap reggel is együtt kávéztunk a Nagy Házban, ahogy mindig. Én többször is a Kisházba vezető ösvény felé pislogtam, láttam nagymamát, amint ásójával a rózsatövek közt hajladozik. Elsie néni nem mutatkozott.

– Na mi van, Tommen, talán bizony szirénekről álmodtál az éjjel? – próbálkozott Walle bácsi, aki tudta, mennyire szeretem Elsie nénit. Robin és én csodálkoztunk egymásra. A szirént szirénának értettük, annak a hangja pedig városi jelenség volt, hisz csak a rendőrautók meg a mentők használták. Láttam, hogy Robint ismét hatalmába keríti a félelem, és meg akar szólalni, ezért gyorsan bokán rúgtam. Összeszorította a száját, és nem mondott semmit.

Reggeli után arra gondoltam, gyakorlom a labdavezetést. Tizenégy másodperc nem elég jó idő. Ro-

bin krokettet akart ugyan játszani, de én nemet mondtam, ezért savanyú képpel egyedül ögyelgett kint a pályán.

A botjaim szanaszét heverték a földön. Biztosan Brúnó volt, gondoltam, és nekiláttam leszúrni újból a karókat. Ekkor érkezett lihegve Robin, nyomában Walle bácsi. Robin megállt, megfordult és apja karjába borult.

– Apa, Elsie néni szétrugdosta a krokett-kapukat, és halott fehér az arca. Apa, Elsie néni veszélyes!

Satu is előkerült a házból.

– Ebből még zûr lehet – szólt Walle bácsi, és futni kezdett a part felé.

Már csak töredékesen emlékszem arra a napra. Robinnal és velem nem foglalkozott senki. Apa, Walle bácsi és Satu nekivágott az erdőnek. Brúnót bezárták, túl kiszámíthatatlan volt ahhoz, hogy nyomkeresőnek lehetett volna használni. Nagymama és anya egymást váltotta a telefonnál. Nem mindig ugyanazt a számot hívták, hol a templomos faluba, hol Tamperébe, hol Helsinkibe telefonáltak.

Én is szerettem volna részt venni a keresésben, de a felnőttek nem engedték.

– Te itt maradsz – közölte velem nagymama szigorúan.

Apa és Walle bácsi csak késő délután érkezett haza. Fejüket csóválták, szürcsölve itták a kávéjukat. Később Aaltonen úr is becsörömpölt öreg autóján, egy nagy, hegyes fülű, vizsla tekintetű kutyát hozott. Sötét viharfelhők gyülekeztek a túlparti fenyves fölött, de még nem tört ki a vihar.

A felnőttek folyton azt mondogatták, hogy több emberre volna szükség a kereséshez, engem azonban félretoltak.

A férfinép ismét kirajzott. Satu hazajött, vacsorát főzött az itthon maradottaknak. Kedvetlenül kanalztuk a hallevest. Kisütött a nap, és bár változatlanul kékesfekete felhők úsztak az égen, vöröses augusztusesti fény világította meg Lönnbackát. Nagymama azt mondta, a férfiak ezúttal a réteket fésülik át a Nagy Út túloldalán.

– Elsie néni boszorkány? – kérdeztem.

– Ne beszélj számszágokat – szólt anya –, inkább nézzétek meg Robinnal, akadt-e hal a varsába.

Kieveztünk a tóra. A víz színe világoskékről lassan sötétkékre, végül feketére váltott.

– Elég pocsek dolog, hogy augusztusban már ilyenkor lemegy a nap – jegyezte meg Robin.

– Ugyan, hisz még csak ősz van – mondtam a lehető legszenvtelenebb hangon.

– Gondolod, hogy egész az Ördöglyukig átfésülik az erdőt? – Robin hangja félelemtől árulkodott.

– Ugyan, az Ördöglyuk innen legalább húsz kilométer!

A varsa a Kissziget oldalában volt, majdnem a tóhat közepén. Robin az evezővel visszafelé hajtotta a csónakot, én a sötét víz fölé hajoltam, hogy a piros zsinórnál fogva fölhúzzam a varsát.

Ekkor harsant föl az iszonyú hang.

– Farkasok – vacogott Robin –, ugye, nem tudnak úszni?

– Csönd! – szóltam ijedten, és próbáltam kideríteni, merről jöhet a hang.

A Fekete Szirt végében pillantottam meg őket. Egy lapos sziklán álltak, a Nagy Fenyők Országá előtti utolsó erődítményen. Gyorsan sötétedett, de látni lehetett még a viharfelhőket, szinte fölakadtak a fák csúcsán. Hallottam, hogyan verik a hullámok a sziklapadokat, de a morajlást, és a fölöttünk köröző sirályok rikoltozását túlharsogta a különös üvöltés. Lehetett volna persze farkas is, kutya vagy akár bagoly, mégis, volt valami felismerhetően emberi ebben az üvöltésben, amit koromsötétben is rögtön érzékeltünk volna.

Robin sírva fakadt. Én elengedtem a zsinórt, pedig éreztem, hogy van hal a varsában. Távolról gyengén mennydörgött.

A panaszos hang nem szűnt, de nem tűnt segélykiáltásnak, inkább csak hangnak, mely száll a szélben.

Megragadtam az evezőlapátokat, és olyan gyorsan eveztem, amilyen gyorsan csak tudtam, mögöttünk valósággal sistergett a víz. Amikor partra értünk, hallottam az autó motorjának hangját.

– Fuss, szólj nekik, hogy Elsie néni a Fekete Szirten van valakivel, ott kiabál! – parancsoltam rá Robinra.

Elsőként Aaltonen úr ért oda. Futott. Gyors lábú férfi volt, pedig amúgy nagydarab, esetlen embernek látszott. Szeméhez emelte a távcsövet, azzal fürkészte a vizet.

– Ott vannak, hála Istennek!

Odanyújtotta apának a távcsövet, álltak, kémlelték a látóhatárt a sötétedő víztükör fölött. Egyszerre megszűnt a köztük lévő különbség, egyformán voltak finomak és nyersek, visszafogottak és jókedvűek, most egyiküknek sem kellett fölnéznie, vagy lenéznie a másikra; két aggódó, ugyanakkor megkönnyebbült középkorú férfi állt a parton.

Apa és Walle bácsi beült Aaltonen nyitott teherautójába, és a motor hangja darabokra törte a tó csendjét. Később egyre gyengébben hallatszott a zúgás. A kocsí fénykévéje hol itt, hol ott villant fel a túlparti fák törzsei között. A keskeny, bozóttal csaknem teljesen benőtt kavicsos úton zötyögtek a Fekete Szirt felé, ahol egy zöldre festett kunyhó állt emberemlékezet óta lakatlanul.

Ekkor ismét föl harsant a hang.

– Gyertek, kész az esti tea – szólított anya.

– Nem maradhatnék még kint? – A motor hirtelen leállt. Csaknem teljesen besötétedett, még látszott a kísértetkunyhó zöldes teteje, de az emberi alakokat már nem lehetett kivenni, noha tudtam, kik azok.

– Anya, ki az a másik? Aaltonenné?

– Dehogy.

Egyszerre csönd lett.

– A lányuk?

– Az. Gyere, kenek neked egy narancslekváros kenyeret.

Néhány izgatott hangú telefonbeszélgetés után megérkeztek a mentők, és Elsie néni beszállították Tamperébe. Abban egyeztek meg, hogy Walle bácsi holnap meglátogatja.

Nagymama az ágyam szélére ült, mesélni akart.

– Túl nagy vagyok már a mesékhez – morogtam –, mesélj Robinnak.

Nagymama azonban mesélt. Meséje a szomorúságról szólt, a szomorúságról, mely eltölti a magányos lelkeket, ha véget ért a nyár, és az ősz mint valami paplan beteríti a földeket, a szomorúságról, amit azok éreznek, akik örökké futnak, ahelyett hogy megállnának és belefülnének a csendbe, akik ugyanúgy élnek tovább, akiket összezsugorít a zaj, mely olyan erős, hogy a sok szerencsétlen észre sem veszi tőle, hogy elvesztette a lelkében zengő hangokat, és egy szép napon föl nem neszel, és meg nem hallja az üresség sikolyát, azét az ürességét, amelyet sem borral, sem hitvány vásárfiával, sem cukorkával, sem más portékával nem lehet feltölteni.

És bár nem vallottam be még önmagamnak sem, hogy szeretem nagymama meséit, Lönnbacka valahogy ismét napfényesebb lett, és arra gondoltam, hogy holnap megint minden ugyanolyan lesz: a stég, az Óriásfenyő, a Nagy Kő, a Kissziget, a Berkenyekilátó, a Zöld Mohaszakállú Kő, és a többiek.

Nagymama sokáig üldögélt még a konyhában. Hallottam, hogy Walle bácsi leereszkedik a lépcsőn. Sutyorgásuk, mint halk, érthetetlen zsongás, beszüremkedett a szobámba, összemósódott a falban dolgozó kopogóbogarak hangjával, a verandapadlásra érkező denevérek kaparászásával, a fák ablakokon is átható suhogásával. Néha egy egész mondat nyomult be az ajtón. Az emeleten Satu néni Robint vigasztalta.

– Majd elfelejti, hisz Robin egészséges gyerek – hallottam nagymama hangját.

– Hát Tommen...? Azt hiszem, ő is tűnődik eleget... – szólt Walle bácsi.

– Mire gondolsz? Arra célzol, hogy... – ez anya hangja volt, az ő csípős megjegyzése.

– Nagyon jól tudod, hogy Elsie az anyjától örökölte, nem pedig tőlünk – tette helyre őket határozottan nagymama.

Ezután apa dörmögő hangját hallottam.

– ...ne aggódjatok feleslegesen... hiszen őt minden érdekli, ami a többi fiút...

Elszenderedtem, már nem érzékeltem, álmodom-e, képzelődöm-e, avagy ébren vagyok. Végül mégiscsak elalhattam, mert elfelejtettem Istenhez imádkozni, hogy adja vissza Elsie néni elveszett angyalszárnyait, pedig egész este próbáltam magam emlékeztetni rá.

Korán keltünk. Robin, Walle bácsi meg én lementünk a partra. A szaunakamrában fülledt volt a levegő, a hamutartó még mindig színültig volt csikkkel. Walle bácsi kiöntötte az egészet a kályhába, és kitérta az ablakot. Csónakba ültünk, kieveztünk a tóhátra. A varsa üres volt.

– Pedig egész biztos, hogy tegnap volt benne valami – magyaráztam.

Néhány nappal később hazautaztunk Lönnbackából. Apa körbejárta a házat, bezárta az ajtókat, Walle bácsi bevonszolta a favágótóba a stég pontonját, anya és nagymama behordta a kerti bútorokat. Robin meg én megetettük a két szelíd sünit, melyet Igornak és Alexandernek neveztünk el. Azok föllefelyteltek a tejet és eltűntek. A táskámat apa betette a piros Taunus csomagtartójába. Intettem nagymamának, aki még egy hónapig a Kisházban maradt, és Robinnak, aki duzzogott, mert a mi családunk előbb indult, mint ők.

Még négy nyarat töltöttem Lönnbackában. Aaltonen birtoka már a következő nyáron üresen maradt.

Elsie nénit nem láttam soha többé. Az első két nyáron sokat gondoltam rá, azon tündöttem, miért nem olyan, mint apa és anya. Miért olyan, amilyen, és miért nem olyan, mint mi? Aztán rémületemre – fordítva kezdtem gondolkodni. Miért nem vagyok én olyan,

mint Elsie néni? Hisz nagyon szerettem. És honnan tudom, hogy Elsie néni nem én vagyok? Gyakran kérdeztem a többieket:

– Hol van Elsie néni? Eljön ezen a nyáron? – De senki sem válaszolt, én pedig lassan beleuntam.

Az évek során egyre több hibát fedeztünk föl egymásban, egyre több foltot. Megutáltam Robint, az unokatestvéremet. Apa és Walle bácsi összeveszett az útvámon, nagymama pedig azt mondta, hogy Satu nem jól neveli Robint. Apa és anya egyre gyanakvóbban méregették egymást. Akárhogy is volt, Walle bácsi Barösundben vett nyaralót, én kötelességtudóan küldözgettem a levelezőlapokat különféle nyelvtanfolyamokról anyámnak és nagymamának Lönnbackába; apának máshova.

Bizonyos kultúrákban, ezt felnőttként ma már tudom, csak Isten lehet tökéletes. Amikor a hívő szönyeget sző, szándékosan hibázik, hogy mutassa, nem akart kérkedni a szönyegével. Ő, aki belőlünk szőtt szönyegget, ugyanezt tette. Tökéletes családi szötest alkottunk, puha volt, jó volt járni rajta. Elsie néni volt a szönyegget szövő imádsága.

Szeretném tudni, hogy azt az augusztusi estét követően, amikor Elsie nénit és Aaltonen lányát megtaláltuk a zöld kunyhó mellett a sziklán, fölismert-e közülünk valaki a szönyeghibát, vagy mindenki úgy tett, mintha győzött volna? Hívtuk-e egyáltalán magunkkal, vagy Elsie néni maga nem akart jönni? Szégyellte-e magát, vagy azt akarta, hogy mi magunk lássuk be, hibásak vagyunk?

Még ma is gyakran fog el valami nehezen legyűrhető vágy, hogy leveleimben és levelezőlapjaimon föltegyem a kérdést: „Hol van Elsie néni, nem láttátok Elsie nénit?” De mégsem teszem. Csak saját magamtól kérdezem, hiszen sok millió szárnyaszegett ember van a világban, és ritka a hibátlan szönyeg; tehát, ha semmi más, ez is elegendő ok rá, hogy olyan felesleges dolgoknak szenteljük magunkat, mint amilyen az efféle történetek elmondása.

**KJELL WESTÖ** 1961-ben született Helsinkiben. A finnországi svéd próza legnagyobb ígérete. *Drakarna över Helsingfors* (Sárkányok Helsinkiben felett, 1996), valamint *Lang* (2002) című regénye nagy sikert aratott – az előbbiből film készült, utóbbit Finlandia-díjra és az Északi Tanács Nagydíjára jelölték. Elbeszéléskötetei: *Utslag och andra noveller* (Kiütés, és más elbeszélések, 1989), *Fallet Bruus* (A Bruus-eset, 1992). Verseket is publikált. Az itt közölt elbeszélés (*Moster Elsie*) *Lugna* favoriter (Nyugodt kedvencek, 2005) című gyűjteményes kötetéből való.

**CLAES ANDERSSON** (sz. 1937) finnországi svéd költő, politikus. 1978–83 között a Finnországi Svéd Írószövetség elnöke, 1995–99

között kulturális miniszter volt. Itt közölt versei 2002-es *Dessa underbara stränder, förbi glidande* (Ezek a csodálatos, tovaúszó partok) című kötetéből valók.

**TUA FORSSTRÖM** (sz. 1947) finnországi svéd költő. Versei – Anderssonéhoz hasonlóan – magyarul is olvashatók a Tanács boldogoknak című antológiában. 1997-ben Finlandia-díjjal tüntették ki. Főbb kötetei: *Snöleopard* (Hóleopárd, 1987), *Parkerna* (A parkok, 1992), *Efter att ha tillbringat en natt bland hästar* (Miután egy éjszakát lovak közt töltöttem, 1997), *Jag studerade vid en underbar fakultet* (Egy csodálatos tanszéken tanultam, 2003).